

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 8/3 2019s. 1666-1686, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

TÜRK VE ALMAN MASALLARINDA YER ALAN İLETİLERİN KİŞİSEL GELİŞİME KATKI SAĞLAYICILIK YÖNÜNDEN KARŞILAŞTIRILMASI

Neslihan KARAKUŞ*

Buse DENİZ**

Geliş Tarihi: Mart, 2019

Kabul Tarihi: Temmuz, 2019

Öz

Masalların, çocukların bilinç düzeylerini yükseltmek, duygu ve düşünce dünyalarını zenginleştirmek gibi işlevleri vardır. Bu çalışmanın amacı, Türk ve Alman masallarını sahip oldukları kültür unsurları kapsamında değerler yönünden incelemek ve “Doğu-Batı” medeniyeti olarak adlandırılan iki farklı kültür arasındaki benzer ve farklılıkları ortaya çıkarmaktır. Çalışmada ilk olarak masallar ve iletiler konusunda yapılan benzer araştırmalar taranmış, ardından masallar kişisel gelişime katkı sağlayıcılık bakımından incelenmiş, iletiler tespit edilerek konularına göre tasnif edilmiş, belirlenen bu iletiler kişisel gelişime katkı sağlayacağı düşünülen ve düşünülmemen olmak üzere iki ayrı grupta ele alınmıştır. Elde edilen veriler tablo haline getirilmiş ve masallarda ne sıklıkta geçtiği yüzde ve frekans olarak verilmiştir. Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden “doküman incelemesi” yöntemi kullanılmıştır. Verilerin analizinde ise içerik analizi yapılmıştır. Bu amaçla Pertev Naili Boratav’ın Türk Masallarını derlediği “Zaman Zaman İçinde” ve “Az Gittik Uz Gittik” kitapları ile Grimm Kardeşlerin Alman masallarını derledikleri iki ciltlik “Grimm Masalları” incelenmiş ve çeşitli tespitlerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Masallar, iletiler, kişisel gelişim.

COMPARISON OF THE MESSAGES IN TURKISH AND GERMAN TALES IN TERMS OF CONTRIBUTION TO PERSONAL DEVELOPMENT

Abstract

Tales have functions like raising the level of consciousness of children, enriching the worlds of emotions and thoughts. The aim of this study is to examine the Turkish and German tales in terms of the cultural elements they possess and to reveal the similarities and differences between two different cultures called East-West culture civilization. In the study, first of all, similar researches about tales and messages were scanned, then the fairy tales were examined in terms of contributing to personal development, the messages were identified and classified according to their subjects. Examples of fairy tales and tables are interpreted in the findings section. In the study, “document review” method from qualitative research methods was used. In the analysis of the data, content analysis was done. For this purpose, two books; “Grimm Tales” by Grimm Brothers who compiled German Tales in it

* Doç. Dr.; Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi ABD, neslihankarakush@gmail.com

** Yüksek L. Öğr.; Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi ABD, bsdnz1111@hotmail.com

and “Zaman Zaman İçinde “ and “Az Gittik Uz Gittik” by Pertev Naili Boratav who compiled Turkish Tales in these two-volume books were analyzed and various determinations were identified. In this study, which examines Turkish and German tales in terms of communications, shows that the common points of these works belong to two different cultures.

Keywords: Tales, messages, personal development

Giriş

İnsanın bilgi edinmesinin en temel yolu okumadan geçmektedir (Arıcı, 2015, s. 1). Çocuk edebiyatı ürünleri, dil ve anlatımlarıyla gerçek ve hayal dünyasının iç içe geçtiği bir evrende özellikle çocuğa yönelik olmalarıyla edebiyat zevkini oluşturmayı, eleştirel ve yaratıcı düşünebilme becerilerini geliştirmeyi amaçlar ve çocuğun karşılaştığı ilk sözlü edebiyat ürünlerinden olması yönüyle önemlidir (Genç, 2016, s. 164; Kılıç ve Yılmaz, 2017, s. 44; Fırat, 2019, s. 1008). Masallar, çocukların seerek okuduğu bir tür olduğu için çalışma kapsamında bu amaca yönelik olarak ele alınmıştır.

Masallar, insanları buldukları ortamdan alıp, başka diyarlara götüren büyülü bir dünyadır. İnsanlar, gerçekte yaşayamayacağı güzellikleri, iyilikleri ve kötülükleri masal dünyasında yaşama imkânı bulur (Boratav, 1995, s. 80; Güney, 1971, s. 87; Gökbakar, 2018, s. 39). Masalın tanımı, Türkçe Sözlük’te (1349, s. 2005): “Genellikle halkın yarattığı, hayale dayanan, sözlü geleneğe yaşayan, çoğunlukla insanlar, hayvanlar ile cadı, cin, dev, peri vb. varlıkların başından geçen olağanüstü olayları anlatan edebî tür” olarak geçmektedir. Ziya Gökalp masalı, “perileri ve devleri muhtevi olsun olmasın, zamanı ve mekânı olmayan, esrarengiz bir muhitte cereyan eden hikâyeler” olarak tanımlamıştır (Akt. Filizok, 1991, s. 94). Pertev Naili Boratav (1995, s. 80) masalı şöyle tanımlamıştır: “Nesirle söylenmiş, dinlik ve büyüklük inanışlardan ve törelerden bağımsız, tamamen hayâl ürünü, gerçekte ilgisiz ve anlattıklarına inandırmak iddiası olmayan kısa bir anlatı”. Eflatun Cem Güney (1971, s. 87) ise masalla ilgili olarak: “Masallar, toplumun hayal gücüyle yaratılmış sözlü verimlerdir. Masallarda ‘gerçek üstü’ başta gelir gerçekler arka planda kalır. Masallara ‘Bir varmış, bir yokmuş’ diye başlanması ve tekerlemelerle örülmesi (döşemesi), bu gerçek üstü olaylara hazırlamak içindir” der. Lutz Röhrich ise masalı: “Kısa, gerçekliğin şartlarından bağımsız, fantastik bir hikâye” şeklinde açıklar (Buch, 2006, s. 223).

Tanımlardan anlaşıldığı üzere masallar, insanların gerçek hayatta sahip olamayacağı güzellikleri, olağanüstülükleri içeren büyülü bir dünyadır. Özellikle çocukluk çağında, sahip olduğu fantastik öğeler nedeniyle çocukların ilgisini daha çok çeker. Masallar sadece çocuğun hayal gücünü geliştirmekle kalmaz aynı zamanda okuma kültürünün temellerinin atılmasını sağlar. Masallar önce sözlü kültürde ortaya çıkmış, yazılı kültürde dönüşüm geçirmiştir. Masallar keşfedildiği dönemden başlayarak uzunca bir süre kendi dışındaki konuların

aydınlatılmasında bir araç olarak kullanılmıştır ve dünyada 19. yüzyıldan itibaren sistemli bir biçimde ele alınmıştır (Ölçer Özünel, 2017, s. 7-18).

Masallar, insanlara açtığı büyülü dünyada onları eğlendirerek yeni şeyler keşfetmesini sağlamanın yanında iletisini okuyucusuna ya da dinleyicisine fark ettirmeden onların bilinçaltına işler(Karakuş ve Ökten, 2018,s. 681; Karatay, 2007, s. 468; Bakırcı, 2014, s. 37; Bahar, 2016, s. 75; Sayar, 2009, s. 23). Çocukların masallarla aynı uzunluktaki diğer yazı türlerini okurken ya da dinlerken dikkatleri dağıldığı hâlde masal türünde bu durum farklılık göstermektedir (Tok, 2012, s. 43). Çünkü masallar kendine özgü anlatımı, büyülü dünyası, olağan üstü kahramanları ve olayları ile çocukları kendi içine kolay bir şekilde çekebilmektedir.

Masallar kurmaca olmasının yanında iyi-kötü, güzel-çirkin, mutlu-mutsuz gibi kavramları ayırt etme yetilerinin gelişmesine imkân sağlaması açısından oldukça önemlidir (Öztürk, 2008, s. 494). Masalların, çocukların bilinç düzeylerini yükseltmek, duygu ve düşünce dünyalarını zenginleştirmek gibi işlevleri vardır. Çocuklar gelişim çağında özgür ve yaratıcı olmak isterler ve bu özgürlük ve yaratıcılık çocuğun doğasında vardır (Erdal, 2016, s. 1806). Çocuğun doğasında olan bu güdü, masallarla desteklendiğinde çocuksu duyarlılık hayata geçirilmiş olur. Masallar, çocuğun hayal dünyasını zenginleştirirken, bir yandan da onları hayata hazırlar. Bu nedenle çocukluk çağında, çocukların düşünce dünyasını zenginleştiren en önemli türlerden birisi masallardır.

Çocuğun eğitimi ailede başlar. Çocuklar anne-babasından dinlediği masallarla dil ve kültürünü öğrenir. Okul çağına kadar çocuğun eğitimi dinleme ve konuşma üzerineyken okul çağında okuma ve yazma kavramları hayatlarına girer (Özler, 2006, s. 1). Çocuk artık anne ve babasının ona okumakta uygun gördüğü masal ve hikâyelerle yetinmekle kalmaz, kendisinin ilgi ve istekleri doğrultusunda yeni kitaplarla tanışma imkânı bulur. Masallar, birbirinden renkli inceliklerle süslü halk dili söylemlerini barındırır ve bireye yalnızca dilinin tadını vermekle kalmaz sanatçıların yazarların gelecekte o dili geliştirip edebî sanatsal ürünler vermelerine de katkıda bulunur (Helimoğlu Yavuz, 2013, s. 158).

Bu dönemde kazanılan yaşantılar, okunan kitaplar hayatta kalıcı izler oluşturmakta ve çocuğun geleceğini düşünsel olarak belirlemesinde oldukça etkili olmaktadır (Arıcı, 2016, s.1018). Masallardaki sınırsız hayal gücü ve bu hayal gücüyle oluşturulan olağanüstü bir dünya onların karakterini geliştirmekte katkı sağlayıcıdır.

Masallar; insanları iyi ahlaka, dürüstlüğe ve iyiliğe yönlendiren pek çok kavram, söz ve ileti içerir (Aslan, 2008, s. 270). Çocukların dinlediği ya da okuduğu masallar, çocuğun eğitimine katkıda bulunur ve onları eğlendirirken öğrenmelerini sağlar.

Masalların bir diğer önemli katkısı kişisel gelişim üzerinedir. Bugüne kadar yapılan çalışmalarda kendi benliğini tanıyan, psikolojik doyuma ulaşan bireylerin kişisel gelişimine olumlu katkı sağladığı tespit edilmiştir (İlhan ve Özbay, 2010, s.110; Mert, 2012, s. 4). Masallarda karşılaşılan olaylar, karakterler ve olay örgüsü belirli mesajlar içermektedir. Özellikle çocukluk çağında bu mesajlar bilinçaltını şekillendirir ve karakterin oluşmasına etki eder. Çocukların karşılaştıkları iletiler olumlu olduğunda bu durum karakterinin gelişimine olumlu yönde katkı sağlayacaktır. Şiddet, korku gibi iletiler içeren masallar ise çocukların karakter gelişimini olumsuz yönde etkileyecektir. Bireylerin ileriki yıllardaki yaşamlarını mutlu ve huzurlu geçirmelerinde onların çocukluklarında karşılaştıkları güzelliklerin rolü büyüktür (Arıcı, 2016, s. 1017). Bu nedenle masal seçimi konusunda oldukça dikkatli olmak gerekmektedir.

Kişisel gelişim kavramı Türkçe Öğretim Programı'nda (2018, s. 3) “İlkokulu tamamlayan öğrencilerin gelişim düzeyine ve kendi bireyselliğine uygun olarak ahlaki bütünlük ve öz farkındalık çerçevesinde, öz güven ve öz disipline sahip, gündelik hayatta ihtiyaç duyacağı temel düzeyde sözel, sayısal ve bilimsel akıl yürütme ile sosyal becerileri ve estetik duyarlılığı kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı hayat yönelimli bireyler olmalarını sağlamak” olarak ifade edilmiştir. Buradan hareketle çocuğun kişisel gelişiminin kendini tanımasıyla başlayan ve ömür boyu devam eden bir süreç olduğu görülmektedir. Kişisel gelişim kavramının içinde ahlâki değerler de yer almaktadır. Masallardaki iyi-kötü, doğru-yanlış olgularının çocuğa doğru bir şekilde aktarılmasıyla çocuğun ahlâki gelişiminin olumlu yönde etkilenmesi beklenmektedir.

Masallar sahip olduğu iletilerin yanında ait olduğu toplumun gelenek ve göreneklerini yansıtır. Aynı zamanda ortaya çıktığı dönemin zihniyetini içinde barındırır. Pertev Naili Boratav'ın derlediği masallar, onun tabiriyle ‘hiç dokunmadan’ masalın içeriği değiştirilmeden, ‘halk sanatçısının çeşnisi bırakılarak’ yayımlanmıştır (Boratav, 2007, s. 12). Grimm Kardeşler'in masalları derleme yöntemiyle ilgili genel kanı ise kardeşlerin sokaklarda dolaşip karşılaştıkları köylülerle sohbet ettikleri ve kendilerine anlatılan hikâyeleri daha sonra not ettikleri yönündedir (Ölçer Özünel, 2011, s. 62; Grimm, 2018, s. 9).

Masallar ait olduğu toplumun dil, duygu ve düşüncüyü insanlara aktaran bir vasıta olduğu için, insan topluluklarını bir kitle veya yığın olmaktan kurtararak, aralarında “duygu düşünce birliği” olan bir “millet” hâline getirir (Kaplan, 1996, s. 35). Masallarda kullanılan dil bir araç olarak milletlerin düşünce dünyasının temellerini atmış olur. İnsanlar masallar aracılığıyla ortak bir iletişim kurma fırsatı bulur ve bu birleşim sonucunda oluşan ortak değerler bütünü olan kültürü de kendilerinden sonra gelen kuşaklara aktarır (Helimoğlu Yavuz, 2013, s.

16; Sever ve Karagül, 2014, s. 175). Kùltürlerin kaynaklarının ortaya çıkması, yayılması konusunda masallar bir kılavuzdur ve bu nedenle masallar okuyucusuna ortaya çıktığı dönemin zihniyeti hakkında birçok yönden bilgi vermektedir (Ölçer Özünel, 2017, s. 7). Masaldaki olaylar incelendiğinde, genellikle toplumsal bir gerçeğe dayandığı görülür (Helimoğlu Yavuz, 2013, s. 2). Bu nedenle masallarla birlikte birçok toplumsal gelişme, yaşantı, kùltür ve medeniyet hakkında bilgi edinilir.

Masallar bir kùltür taşıyıcısıdır. Sahip olduğu toplumun gelenek ve göreneklerini içinde barındırır. Türk ve Alman masallarının ele alındığı bu çalışmada iki kùltür arasında benzer ve farklı niteliklerin yer aldığı görülmüştür. İki farklı kùltür de zaman içinde etkileşime geçerek birbirlerine yön vermişlerdir (Aslan ve Koçal, 2018).

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Masallar bir toplumun kùltürünü geleceğe aktaran önemli sözlü kùltür unsurlarındandır. Bu kùltür unsurları arasında değerler, toplumsal roller, gelenekler ve alışkanlıklar vardır. Toplumu şekillendiren bu kùltür unsurları masallar aracılığıyla nesilden nesile aktarılır.

Toplumsal bütünlüğün önemli bir parçası olan ileti kavramı, günümüz teknolojisinin gösterdiği gelişimler doğrultusunda toplumdaki yerini korumaya devam etmektedir. Bireyin bakış açısı, duygu ve düşünceleri sahip olduğu, bilinçaltına işlenen iletiler üzerinden şekillenir. Günümüzde kişilerin maruz kaldığı uyaran sayısı düşünüldüğünde “ileti” kavramının önemi aynı ölçüde artmaktadır. Kùltürler arasındaki etkileşimi artırmak, farklı kùltürlere saygı duyan bireyler ile gerçekleşir. Çocukların severek okuduğu veya dinlediği bir tür olarak edebiyatımıza yerleşen masallar, içeriklerinde barındırdıkları iletiler ile dikkat çekmektedir.

Bu çalışmanın amacı; iki farklı kùltürün birer temsilcisi olan Türk ve Alman masallarının sahip oldukları kùltürel unsurları tespit etmektir. Gerek Alman ve gerekse Türk masalları iki farklı medeniyetin verimleridir. Bu verimler kendi içerisinde kendi milletini, kendi kùltürünü, örf ve adetlerini anlatır. Bu bağlamda iki farklı kùltürün masalları incelenmiş, masallar arasında benzerlik ve farklılıklar tespit edilmiştir. Bu benzerlik ve farklılıkların toplumsal kimlikleri etkilediği düşünülmektedir. Toplumsal kimlikler aynı zamanda kişinin, kişilik gelişiminin bir parçası mahiyetindedir. Masalların toplumsal norm ve rollerin belirlenmesinde ve kişilik gelişiminde önemli olduğu savı ile yola çıkılmış ve bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır:

1. Alman ve Türk masallarında geçen etik, sosyolojik, psikolojik, ekonomik ve öteki iletiler nelerdir?

2. Alman ve Türk masallarında sıklıkla geçen kişisel gelişime katkı sağlayacağı düşünülen iletiler nelerdir?

3. Alman ve Türk masallarında sıklıkla geçen kişisel gelişime katkı sağlamayacağı düşünülen iletiler nelerdir?

Yöntem

Nitel araştırmada araştırmacı, büyük olasılıkla verileri aynı anda toplar, analiz eder ve yorumlar (Lawrence Neuman, 2008, Cilt 1, s.22). Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden “doküman incelemesi” yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmada doğrudan gözlem ve görüşme imkânının olmadığı durumlarda veya araştırmanın geçerliğini artırmak amacıyla, görüşme ve gözlem yöntemlerinin yanı sıra, çalışılan araştırma problemiyle ilişkili yazılı ve görsel materyal ve malzemeler de araştırmaya dâhil edilebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 189). Doküman incelemesi tek başına bir araştırma yöntemi olabildiği gibi ek bilgi kaynağı olarak da kullanılabilir. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. “Geleneksel olarak doküman incelemesi, tarihçilerin, antropologların ve dilbilimcilerin kullandığı bir yöntem olarak bilinir” (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 189).

Çalışmada ilk olarak masallar ve iletiler konusunda yapılan benzer araştırmalar taranmış, ardından masallar kişisel gelişime katkı sağlayıcılık bakımından incelenmiş, iletiler tespit edilerek konularına göre tasnif edilmiş, belirlenen bu iletiler kişisel gelişime katkı sağlayacağı düşünülen ve düşünülmeyen olmak üzere iki ayrı grupta ele alınmıştır. Elde edilen veriler tablo hâline getirilmiş ve masallarda ne sıklıkta geçtiği yüzde ve frekans olarak verilmiştir. Masallardan örneklerle tablolar bulgular bölümünde yorumlanmıştır. Sonuç ve öneriler bölümünde çalışmanın sonucunda elde edilen verilere yer verilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Nitel veriler, toplumsal yaşamdaki insanlar, eylemler ve olayları tarif ya da temsil eden metin, yazılı kelimeler, cümlecikler veya semboller şeklindedir (Lawrence Neuman, 2008, Cilt 2, s. 659). Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden “doküman incelemesi” yöntemi ile veriler toplanmıştır. Masallardaki iletilerin sınıflandırılmasında Helimoğlu Yavuz’un (2013) “Masalların Eğitimsel İşlevleri” kitabındaki ileti başlıklarından yararlanılmıştır. İletiler; etik, psikolojik, sosyolojik, ekonomik ve öteki olmak üzere 5 ana başlık altında toplanmıştır.

Türk masallarından Pertev Naili Boratav’ın derlediği “Zaman Zaman İçinde ve “Az Gittik Uz Gittik” kitapları, Alman masallarından da Grimm kardeşlerin derlediği iki ciltlik “Grimm Masalları” içerik analiziyle incelenmiştir. Türk masallarından Zaman Zaman İçinde ve

Az Gittik Uz Gittik'in seçilme sebebi Boratav'ın halkbilimi kuramcıları tarafından ele alınan "romantik" anlayışın yerine daha sistematik bakış açılarına göre çalışmalar yapmış olması ve masalları onun deyimıyla "hiç dokunulmadan" ele alınmış olmasıdır (Ölçer Özünel, 2003, s. 3-4). Bir bakıma Grimm Kardeşlerin masalcılık rolünün Türkiye'de Pertev Naili Boratav tarafından yerine getirildiği söylenebilir (Oğuz, 2010, s. 42). Grimm masallarının seçilme nedeni ise Grimm kardeşlerin ulusal olanı bulmayı hedefleyerek, Alman masallarını derlemeleri ve derledikleri bu masallar üzerinde köken araştırmaları yapmış olmalarının yanı sıra Grimm Masalları'nın İncil'den sonra en çok okunan kitap olarak nitelendirilmesidir. (Ölçer Özünel, 2003, s. 3). Grimm masalları aynı zamanda halk biliminin başlangıcı ve masalın bilim dünyasına keşfi olarak kabul edilmektedir (Çobanoğlu'ndan akt. Çevik, 2008, s. 115). Grimm Kardeşlerin ardından masallar, birçok araştırmacının ilgisini çekmeye devam etmiştir. Bu nedenle Grimm masalları, masal araştırmalarına yön veren ilk eserlerden biri olarak önem kazanmaktadır.

Alman masalları incelenirken çeviri dilden okunmuştur. Çeviri dilde hatalar olabileceği düşünüldükçe B2 seviyesinde Almanca bilen 4 uzman alan eğitimcilerinden masalları orijinal dilinden okumaları istenmiş, bu okumalar neticesinde uzmanlar tarafından çeviride hatalar ve eksiklikler tespit edilmiştir. Ancak yine uzman görüşleri çerçevesinde çeviriden kaynaklanan kelime ve cümle bazındaki bu hataların masalların konusunu ve masallarda geçen iletileri az da olsa etkilediği fark edilmiştir. Bu nedenle, orijinal dil esas alınarak ileti tespiti yapılmış ve araştırma kapsamında değerlendirmeye alınmıştır. Grimm masalları Türkçeye çevrilirken bazı masal başlıklarında farklılıklar olduğu gözlemlenmiştir. Bu farklılıklardan birkaçı şunlardır: "Çalınan Para" olması gereken masal "Sadaka"; "On İki Tembel Hizmetçi" olması gereken masal "Tembel Yardımcılar"; "Fitcher'ın Kuşu" başlıklı masal "Sihirli Kuş" olarak çevrilmiştir. Çevirilere bakıldığında anlamsal bütünlüğü bozacak mahiyette tespit edilen ve iletilere yansımış olan çeviri farklılıklarının bazıları ise şöyledir: "Ölüm Elçileri" adlı masalın Türkçe çevirisinde "Sağlığın değeri bilinmelidir" iletileri yer alırken orijinal metinde "İyilik yapan iyilik bulur" iletileri yer almaktadır. "Başak" adlı masalın Türkçe çevirisinde ise "İsraf kötüdür" iletileri yer alırken, orijinal metinde "Değer bilmek önemlidir" iletileri yer almaktadır. "Yedi Kahraman" başlıklı masalın Türkçe çevirisinde "Aklını kullanmak önemlidir" iletileri yer alırken, orijinal metinde "Paylaşmak güzeldir" iletileri yer almaktadır.

Verilerin analizinde ise içerik analizi yapılmıştır. Berelson (1952, s. 18) içerik analizini iletişimin yazılı / açık içeriğinin nesnel, sistematik ve nicel tanımlamaları yapan bir araştırma tekniği olarak tanımlarken, Cartwright (1953) ise içerik analizinin her türlü sembolik davranışın betimlenmesinde ve içeriğin analizinde kullanılan sistematik, nicel ve nesnel bir yöntem olarak

tanımlar (Akt. Tavşancıl ve Aslan, 2001, s. 18). İçerik analizinde temel amaç; toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analizinde daha derin bir işleme tabi tutulur ve betimsel bir yaklaşımla fark edilmeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilebilir. Bu amaçla toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması, daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 242).

Bulgular

Helimoğlu Yavuz (2013), çalışmasında incelediği masallardaki iletileri 5 ana başlık altında toplamıştır. Bu başlıklar şöyledir: etik, psikolojik, sosyolojik, ekonomik ve öteki iletiler. Bu çalışmada, Helimoğlu Yavuz'un 5 ana başlık altında topladığı masal iletileri (etik, psikolojik, sosyolojik, ekonomik ve öteki iletiler) sınıflandırmada esas alınmış ve bulgular oluşturulmuştur.

1. Araştırma sorusuna yönelik elde edilen bulgular (Alman ve Türk masallarında geçen etik, sosyolojik, psikolojik, ekonomik ve öteki iletiler):

Türk Masallarındaki Etik İletiler:

1. Yardımseverlik önemlidir (s. 103, ZZİ), 2. İyiler kazanır, kötüler cezalandırılır (s. 103, ZZİ), 3. Gerçekler er ya da geç ortaya çıkar (s. 109, ZZİ), 4. Yalan söylemek kötüdür (s. 114, ZZİ), 5. İnançlı olmak önemlidir (s. 114, ZZİ), 6. İnsanları küçük görmek kötüdür (s. 155, ZZİ), 7. Verilen söz tutulmalıdır (s. 160, ZZİ), 8. Kötüler cezalandırılır (s. 160, ZZİ), 9. İyiler kazanır (s. 170, ZZİ), 10. İnsanları dış görünüşüne göre yargılamamak gerekir (s. 191, ZZİ), 11. Merhametli olmak önemlidir (s. 238, ZZİ), 12. Nankörlük kötüdür (s. 238, ZZİ), 13. Hayvanlar yardım etmek önemlidir (s. 238, ZZİ), 14. İnatlaşmak kötüdür (s. 22, AGUG), 15. Emanete sahip çıkılmalıdır (s. 43, AGUG), 16. Hatasını anlamak önemli bir erdemdir (s. 57, AGUG), 17. Şükretmek önemlidir (s. 105, AGUG), 18. Kibirleşmek kötüdür (s. 116, AGUG), 19. Affetmek büyük bir erdemdir (s. 116, AGUG), 20. Kıskançlık kötüdür (s. 168, AGUG), 21. Hırsızlık yapmak kötüdür (s. 178, AGUG), 22. İntikam almak kötüdür (s. 178, AGUG), 23. Hile yapmak kötüdür (s. 228, AGUG), 24. Cömertlik önemli bir erdemdir (s. 262, AGUG), 25. İntikam almak normaldir (s. 121, ZZİ), 26. Hile yapmak normaldir (s. 145, ZZİ), 27. Hayvanlara zarar vermek normaldir (s. 223, ZZİ), 28. İyilikler çıkar karşılığı yapılır (s. 38, AGUG), 29. Hırsızlık yapmak normaldir (s. 159, AGUG), 30. Yalan söylemek normaldir (s. 223, AGUG), 31. Kötüler kazanır (s. 223, AGUG), 32. Şiddet normaldir (s. 279, AGUG), 33. Tembellik kötüdür (s. 136, ZZİ). Türk masallarındaki bütün iletiler içerisinde etik iletilerin oranı % 61,11'dir.

Alman Masallarındaki Etik İletiler:

1. Verilen söz tutulmalıdır (s. 13, GM Cilt 1),2. İyiler kazanır, kötüler cezalandırılır (s. 20, GM Cilt 1),3. Alçakgönüllülük önemli bir erdemdir (s. 23, GM Cilt 1), 4. İnsanları dış görünüşlerine göre yargılamamak gerekir (s. 23, GM Cilt 1),5. İyilik yaparken karşılık beklememek gerekir (s. 37, GM Cilt 1),6. Aza tamah etmek, açgözlü olmamak gerekir (s. 64, GM¹Cilt 1),7. Yalan söylemek kötü bir alışkanlıktır (s. 78, GM Cilt 1), 8. Kötülük yapanlar cezalandırılır (s. 80, GM Cilt 1), 9. İnsanlar kendisiyle barışık olmalıdır (s. 94, GM Cilt 1), 10. İyiler her zaman kazanır (s. 96, GM Cilt 1), 11. Kibirli olmak kötüdür (s. 112, GM Cilt 1), 12. Merhametli olmak önemli bir erdemdir (s. 112, GM Cilt 1), 13. Yardımsever olmak önemlidir (s. 112, GM Cilt 1), 14. İnsanları küçümsemek gerekir (s. 205, GM Cilt 1), 15. Hırsızlık yapmak kötüdür (s. 243, GM Cilt 1),16. İnsanları kandırmak yanlıştır (s. 307, GM Cilt 1), 17. Kusurlarla alay edilmemelidir (s. 309, GM Cilt 1), 18. Cömertlik önemli bir erdemdir(s. 314, GM Cilt 1), 19. Cimrilik kötüdür (s. 314, GM Cilt 1), 20. İnsanları aldatmak kötüdür (s. 344, GM Cilt 1),21. Nankörlük kötüdür (s. 360, GM Cilt 1), 22. Affetmek önemli bir erdemdir (s. 360, GM Cilt 1), 23. Sadakat önemli bir erdemdir (s. 369, GM Cilt 1), 24. Hayvanlara zarar vermek kötüdür (s. 412, GM Cilt 1), 25. Kumar kötü bir alışkanlıktır (s. 416, GM Cilt 1), 26. Alay etmek kötüdür (s. 468, GM Cilt 1), 27. Yardımlar karşılıksız yapılmalıdır (s. 495, GM Cilt 1), 28. İşini iyi yapmak gerekir (s. 22, GM Cilt 2), 29. Alay etmek normaldir (s. 468, GM Cilt 2), 30. İnsanın hatasını anlaması önemlidir (s. 38, GM Cilt 2), 31. İntikam almak kötüdür (s. 310, GM Cilt 2),32. Paylaşmak önemlidir (s. 410, GM Cilt 2), 33. Huysuzluk yapmak kötüdür (s. 434, GM Cilt 2), 33. Yalan söylemek normaldir (s. 475, GM Cilt 2), 34. Hırsızlık yapmak normaldir (s. 99, GM Cilt 1), 35. Evlattan para karşılığı vazgeçilebilir (s. 164, GM Cilt 1), 36. Hayvanlara çıkar karşılığı yardım edilir (s. 177, GM Cilt 1), 37. Hile yapmak normaldir (s. 247, GM Cilt 1), 38. İntikam almak normaldir (s. 307, GM Cilt 1), 39. Hayvanlara zarar vermek normaldir (s. 389, GM Cilt 1), 40.Zorbalık ve şiddet normaldir (s. 390, GM Cilt 1), 41. Açgözlü olmak normaldir (s. 390, GM Cilt 1), 42. İnsan kaçırmak normaldir (s. 443, GM Cilt 1),43. Çıkar için kötülerle anlaşma yapılabilir (s. 513, GM Cilt 1), 44. Sadakat önemli değildir (s. 325, GM Cilt 1), 45. İyiler kaybeder, kötüler kazanır (s. 393, GM Cilt 1), 46. Tembellik yapmak kötüdür (s. 223, GM Cilt 1),47. Tembel olmak normaldir (s. 25, GM Cilt 1). Alman masallarındaki bütün iletiler içerisinde etik iletilerin oranı % 41,59'dur.

¹ GM: Grimm Masalları

²AGUG: Az Gittik Uz Gittik

³ZZİ: Zaman Zaman İçinde

Türk Masallarındaki Psikolojik İletiler:

1. Aklını kullanmak önemlidir (s.38, AGUG), 2. Kurnazlar her zaman kazanır (s.133, AGUG). Türk masallarındaki bütün iletiler içerisinde psikolojik iletilerin oranı % 3,70'tir.

Alman Masallarındaki Psikolojik İletiler:

1. Bilgi ve bilgelik çok önemlidir (s. 92, GM Cilt 1), 2. Bilgi sahibi olunmadan fikir sahibi olunmamalıdır (s. 94, GM Cilt 1), 3. Akıl kılıçtan üstündür (s. 130, GM Cilt 1), 4. Akıl danışmak önemlidir (s. 177, GM 1), 5. Kurnazlık kötüdür (s. 201, GM Cilt 1), 6. Ağaç yaşken eğilir (s. 375, GM Cilt 1), 7. Çalışkan olmak önemlidir (s. 84, GM Cilt 2), 8. Kurnaz insanlar her zaman kazanır (s. 37, GM Cilt 1), 9. Kendine zarar vermek normaldir (s. 180, GM Cilt 1), 10. Öldükten sonra yeniden hayata dönülür (s. 443, GM Cilt 1), 11. Öldükten sonra başka bir varlık olarak yeniden hayata dönülür (s. 478, GM Cilt 1), 12. Aklını kullanmak önemli değildir (s. 369, GM Cilt 2), 13. İnançlı olmak önemlidir (s. 490, GM Cilt 2). Alman masallarındaki bütün iletiler içerisinde psikolojik iletilerin oranı % 11,50'dir.

Türk Masallarındaki Sosyolojik İletiler:

1. Baba ile kızın evlenmesine karşı olma (s. 160, ZZİ), 2. Evlat sevgisi önemlidir (s. 170, ZZİ), 3. Arkadaşlık önemlidir (s. 46, ZZİ), 4. Üvey anne kötüdür (s. 103, ZZİ), 5. Herkese güvenilir (s. 170, ZZİ), 6. Araplar kötüdür (s. 191, ZZİ), 7. Güzellik ve dış görünüş çok önemlidir (s. 57, AGUG) 8. Anne ve baba kıskançtır, (s. 81, AGUG) 9. Anne kötüdür, (s. 90, AGUG) 10. Keşişler güvenilirmezdir, kötüdür, (s. 90, AGUG) 11. Kız kardeş kötüdür (s. 103, AGUG), 12. Baba kötüdür (s. 116, AGUG), 13. Kardeşler kıskançtır (s. 168, AGUG), 14. Emek verilerek başarıya ulaşılır (s. 172, AGUG), 15. Sabretmek önemlidir (s. 179, ZZİ), 16. Kadere razı olunmalıdır (s. 198, ZZİ), 17. Sabretmek önemli değildir (s. 267, AGUG). Türk masallarındaki bütün iletiler içerisinde sosyolojik iletilerin oranı % 31,48'dir.

Alman Masallarındaki Sosyolojik İletiler:

1. Büyüklerin sözü dinlenmelidir. (s. 35, GM Cilt 1), 2. Evlat sevgisi önemlidir (s. 159, GM Cilt 1), 3. Yaşlılara sevgi ve saygı gösterilmelidir (s. 172, GM Cilt 1), 4. Anne babanın çocuğa iyi örnek olması gerekir (s. 172, GM Cilt 1), 5. Her söylenilene inanılması gerekir (s. 173, GM Cilt 1), 6. Anne ve babanın sözü dinlenmelidir (s. 205, GM Cilt 1), 7. Herkese güvenilirmez (s. 243, GM Cilt 1), 8. İnsanları mesleğine göre yargılamamak gerekir (s. 277, GM Cilt 1), 9. Başkalarının fikrine saygı duyulmalı ve dinlenmelidir (s. 285, GM Cilt 1), 10. Dostluk önemlidir (s. 321, GM Cilt 1), 11. Aileden izinsiz hareket edilmemelidir (s. 376, GM Cilt 2), 12. Güzellik ve dış görünüş çok önemlidir (s. 380, GM Cilt 2), 13. Baba ile kızın evlenmesini normaldir (s. 13, GM Cilt 1), 14. Üvey anne kötüdür (s. 54, GM Cilt 1), 15. Üvey kardeşler

kötüdür (s. 25, GM Cilt 1), 16. Aileden izinsiz hareket edilerek mutluluğa ulaşılır (s. 54, GM Cilt 1),17. İnsanlar arasında sınıfsal farklılıklar vardır (s. 86, GM Cilt 1), 18. Aileden ayrı yaşayarak mutluluğa ulaşılır (s. 96, GM Cilt 1), 19. Meslekler arasında statü farkı vardır (s. 130, GM Cilt 1),20. Küçük çocukların evden uzaklaşması normaldir (s. 159, GM Cilt 1),21. Papazlar güvenilmezdir (s. 173, GM Cilt 1),22. Üvey baba kötüdür (s. 180, GM Cilt 1),23. Zenginler cimridir (s. 295, GM Cilt 1), 24. Yahudiler cimridir (s. 300, GM Cilt1),25. Çıkar karşılığı askere gidilir (s. 438, GM Cilt 1),26. Mevki sahibi olmak çok önemlidir (s. 504, GM Cilt 1),27. Baba kötüdür(s. 67, GM Cilt 2),28. Kız kardeş kötüdür (s. 72, GM Cilt 2),29. Anne kötüdür (s. 154, GM Cilt 2),30. Kardeş kötüdür (s. 182, GM Cilt 2),31. Kaynana kötüdür (s. 199, GM Cilt 2),32. Zenginler kötüdür (s. 262, GM Cilt 2), 33. Aileden uzaklaşarak mutluluğa ulaşılır (s. 369, GM Cilt 2),34. Babalar çocukları arasında ayırım yapar (s. 413, GM Cilt 2),35. Herkese güvenilir (s. 440, GM Cilt 2),36. Sabretmek önemlidir (s. 142, GM Cilt 1),37. Kadere razı olmak (s. 250, GM 1),38. Tevekkül etmek önemlidir (s. 326, GM Cilt 1),39. Gerçekler er ya da geç ortaya çıkar (s. 409, GM Cilt 1),40. Çaba sarf etmek insanları sonuca ulaştırmaz (s. 13, GM Cilt 1),41. Mevki sahibi olmak çok önemli değildir (s. 60, GM Cilt 2). Alman masallarındaki bütün iletiler içerisinde sosyolojik iletilerin oranı % 36,28'dir.

Türk Masallarındaki Ekonomik İletiler:

1. Borçlar ödenmelidir (s. 25, AGUG). Türk masallarındaki bütün iletiler içerisinde ekonomik iletilerin oranı % 1,85'tir.

Alman Masallarındaki Ekonomik İletiler:

1. İsraf yapmak kötüdür (s. 16, GM Cilt 2),2. Maddiyat önemli değildir (s. 60, GM Cilt 2),3. Maddiyat için sağlıktan vazgeçilebilir (s. 25, GM Cilt 1), 4. Maddiyat her şeyden önemlidir (s. 42, GM Cilt 2), 5. Maddiyat için kendine zarar verilebilir (s. 410, GM Cilt 2), 6. Emek vermeden hiçbir şey elde edilmemelidir (s. 810, GM Cilt 1), 7. Emek harcamadan başarıya ulaşılabilir (s. 102, GM Cilt 1), 8. Çalışmanın önemlidir (s. 284, GM Cilt 1). Alman masallarındaki bütün iletiler içerisinde ekonomik iletilerin oranı % 7,07'dir.

Türk Masallarındaki Öteki İletiler:

1. Bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olunmaz (s. 121, ZZİ). Türk masallarındaki bütün iletiler içerisinde öteki iletilerin oranı 1,85'dir.

Alman Masalarındaki Öteki İletiler:

1. Şükretmek önemlidir (s. 62, GM Cilt 1), 2. Gençliğin ve sağlığın değeri bilinmelidir (s. 158, GM Cilt 2), 3. Her mesleğin kendine göre zorlukları vardır (s. 527, GM Cilt 2), 4.

Meslekler arasında ayrıcalık yoktur (s. 527, GM Cilt 2). Alman masallarındaki bütün iletiler içerisinde öteki iletilerin oranı % 3,53'tür.

2. Araştırma sorusuna yönelik elde edilen bulgular (Alman ve Türk masallarında sıklıkla geçen kişisel gelişime katkı sağlayacağı düşünülen iletiler):

Tablo 1: Türk ve Alman Masallarında Sıklıkla Geçen Kişisel Gelişime Katkı Sağlayacağı Düşünülen İletiler

Alman Masallarında Sıklıkla Geçen Kişisel Gelişime Katkı Sağlayacağı Düşünülen İletiler	Türk Masallarında Sıklıkla Geçen Kişisel Gelişime Katkı Sağlayacağı Düşünülen İletiler
1.İyiler kazanır, kötüler cezalandırılır. (50)	1.İyiler kazanır, kötüler cezalandırılır. (46)
2.Yardımsaver olmak önemlidir. (21)	2. Aklını kullanmak önemlidir. (15)
3.Verilen söz tutulmalıdır. (18)	3. Verilen söz tutulmalıdır. (10)
4.Yalan söylemek kötüdür. (13)	4.Yalan söylemek kötüdür. (9)
5.Aklını kullanmak önemlidir. (12)	5.Yardımsaverlik önemlidir. (6)
6.Kibirilenmek kötüdür. (9)	6.Emek verilerek başarıya ulaşılır. (5)
7.Açgözlülük kötüdür. (6)	7.Gerçekler er ya da geç ortaya çıkar. (5)
8.Cimrilik kötüdür. (6)	8.İnsanları dış görünüşüne göre yargılamamak gerekir. (5)
9.İnsanları dış görünüşüne göre yargılamamak gerekir. (5)	9.Hayvanlara zarar vermek kötüdür. (5)
10.Herkese güvenilmez. (4)	10.Cömertlik önemli bir erdemdir. (4)
11.Anne-babanın sözü dinlenmelidir. (3)	11.Hile yapmak kötüdür. (3)
12.Akıl danışmak önemlidir. (2)	12.Küçümsemek kötüdür. (2)
Alman masallarındaki oranı: 68,03	Türk masallarındaki oranı: 69,69

Türk ve Alman masallarında sıklıkla geçen kişisel gelişime katkı sağlayacağı düşünülen iletiler içerisinde “iyiler kazanır, kötüler cezalandırır, yardımsaverlik önemlidir, yalan söylemek kötüdür, verilen söz tutulmalıdır, insanları dış görünüşüne göre yargılamamak gerekir” şeklinde ortak iletiler tespit edilmiştir. Her iki topluma ait masalarda verilen iletiler incelendiğinde; bu iletiler, insanlara her şeyden önce kötülüğün cezasız kalmayacağını, iyilerin ve haklıların bir gün mutlaka kazanacaklarını doğrudan ve dolaylı olarak anlatmaktadır. Bu iletiler insanı yaşamda karşılaşılan sorunlara karşı sabırlı olmalarını öğütlemekte ve iyilikten ayrılmazlarsa sonunda mutluluğa ulaşacaklarını belirtmektedir.

Alman masallarında kişisel gelişime katkı sağlayacağı düşünülen iletilere dair örnekler:

“... Babası çok sevindi. Damat adayı da hâlâ yaşıyordu. Hep birlikte dağı kazdılar, Moruk’u bütün altın ve gümüşleriyle buldular. Kral, Moruk’u öldürttü, altın ve gümüşlerini aldı. Kızı da bir zamanlarki damat adayıyla evlendi. Hepsi mutlu, zengin ve sağlıklı yaşadı (Moruk, Grimm Masaalları Cilt 1, s. 22).

“... Düğün günü gelip çattı. Kötü kız kardeşler prense yaltanarak şans dilediler. Gelinle damat kiliseye girerken büyük kız kardeş onların sağında, küçük kız kardeş solunda yer aldı. Tam o sırada güvercinler kızların birer gözünü gagalayarak kör etti. Kilise çıkışında bu kez büyük kız sol tarafta, küçük kız kardeş sağ tarafta yer aldı. Güvercinler onların diğer gözünü de gagalayarak kör etti. Böylece her iki kız da yaptıkları kötülüklerin ve söyledikleri yalanın cezasını ömür boyu çekmiş oldu (Külkedisi, Grimm Masalları Cilt 1, s.34).

Türk masallarında kişisel gelişime katkı sağlayacağı düşünülen iletilere dair örnekler:

“...Hemen gider, elek, tekne götürür kavağın dibine. Un eler, bir hamur yoğurur, ekmek edecek. Ama, sacayağını ters kapar, sacı ters çevirir... Böyle böyle uğraşır durur. Kız yukardan:

“A nine, ne yapıyorsun? O öyle olmaz,” diye seslenir. Kocakarı da:

“A kızım, ihtiyarlık, ne edeyim. Gel sen de yardım edersen ya,” der. Kız iner. Güzelce bir ekmek pişirir” (Bacı Bacı, Can Bacı, Zaman Zaman İçinde, s.105).

“Akşam, kız namaz için abdest alırken “pat” diye bir kara kedi peyda oluyor. Kız:

“A, diyor, kırk odalı konağı veren Allah yemeğimi de verdi. Bir de bana can yoldaşı kedi yolladı. Gel bakalım siyahım. Hoş geldin, safa geldin.” Kediye kucağına alıp odaya götürüyor, sofrada karşısına oturtuyor, beraber yemek yiyorlar” (Benli Bahri, Az Gittik Uz Gittik, s.76).

3. Araştırma sorusuna yönelik elde edilen bulgular (Alman ve Türk masallarında sıklıkla geçen kişisel gelişime katkı sağlamayacağı düşünülen iletiler):

Tablo 2: Türk ve Alman Masallarında Sıklıkla Geçen Kişisel Gelişime Katkı Sağlamayacağı Düşünülen İletiler

Alman Masallarında Sıklıkla Geçen Kişisel Gelişime Katkı Sağlamayacağı Düşünülen İletiler	Türk Masallarında Sıklıkla Geçen Kişisel Gelişime Katkı Sağlamayacağı Düşünülen İletiler
1. Üvey anne kötüdür. (13)	1.Hile yapmak normaldir. (10)
2. Güzellik ve dış görünüş çok önemlidir. (12)	2.Kurnazlar her zaman kazanır. (6)
3.Hayvanlara zarar vermek normaldir. (9)	3. Hayvanlara zarar vermek normaldir. (5)
4.Hile yapmak normaldir. (9)	4.Yalan söylemek normaldir. (5)
5. Hırsızlık yapmak normaldir. (5)	5.Herkese güvenilir. (5)
6. Maddiyat çok önemlidir. (5)	6.Hırsızlık yapmak normaldir. (4)
7.Öldükten sonra yeniden hayata dönülür. (5)	7. Üvey anne kötüdür. (4)
8.Yalan söylemek normaldir. (4)	8. Kardeş kötüdür. (3)
9.Kurnazlar kazanır. (3)	9. Anne kötüdür. (3)
10.İnsanlar arasında sınıfsal farklılıklar vardır. (3)	10.Kötüler kazanır. (3)
11.Maddiyat için kendine zarar verilebilir. (2)	11.Kardeşler kıskançtır. (2)
Alman masallarındaki oranı: 31,96	Türk masallarındaki oranı: 30,30

Türk ve Alman masallarında sıklıkla geçen kişisel gelişime katkı sağlamayacağı düşünülen iletiler içerisinde: “Üvey anne kötüdür, hile yapmak normaldir, kurnazlar her zaman kazanır, hayvanlara zarar vermek normaldir, yalan söylemek normaldir, hırsızlık yapmak normaldir” şeklinde ortak iletiler tespit edilmiştir. Alman masallarında çok sık yer alan iletilerden “dış görünüş ve güzellik çok önemlidir” ve “maddiyat çok önemlidir” iletilerine Türk masallarında rastlanmamıştır.

Alman masallarında kişisel gelişime katkı sağlamayacağı düşünülen iletilere dair örnekler:

“...Kız sevinç içinde giyinme odasına geçerek ayakkabıyı giydi, ama topuğu çok büyük olduğu için ayağı sığmadı. Annesi ona bir bıçak vererek, “Topuğundan biraz kes! Prense evlenirsen, nasıl olsa ayağın bir daha yere basmayacak” dedi.” (Külkedisi, Grimm Masalları Cilt I, s.33)

“Bir zamanlar kral büyük bir savaşa girmişti, ama askeri azdı; çünkü onlara az para veriyordu, yani bununla geçinemezlerdi. Bir gün üç asker baş başa verip ordudan kaçmayı düşündüler...” (Şeytan ve Ninesi, Grimm Masalları Cilt I, s.438)

“...Pamuk Prenses’in ciğerini yediğini sanan kraliçe artık kendisinden daha güzel birinin olamayacağı düşüncesiyle duvardaki aynanın karşısına geçti:

Ayna ayna söyle bana?

Var mı bu ülkede benden daha güzeli?

Diye sorunca şu cevabı aldı:

Kraliçem, en güzeli sensin.

Ama Pamuk Prenses senden bin kat daha güzel!

O şimdi dağlarda,

Yedi cücenin yanında.

Kraliçe dehşet içinde kaldı, çünkü aynanın yalan söylemediğini biliyordu.” (Pamuk Prenses, Grimm Masalları, Cilt II, s.483)

Türk masallarında kişisel gelişime katkı sağlamayacağı düşünülen iletilere dair örnekler:

“... Bir varmış, bir yokmuş... Bir adamın bir kızıyla bir oğlu varmış.Bunların anneleri ölmüş.Babaları evlenmiş.Üvey ana çocukları kıskanır, onlara türlü eziyetler edermiş. (Bacı Bacı, Can Bacı, Zaman Zaman İçinde, s.103)

“... Aradan bir zaman geçer, kadın başlar üvey kızını kıskanmaya.”Ne yapсам da bu kızıdan kurtulsam?” diye düşünürmüş. (Nardaniye Hanım, Zaman Zaman İçinde, s.114)

Tablo 3: Alman ve Türk Masallarında Tespit Edilen Kişisel Gelişime Katkı Sağlayacağı ve Sağlamayacağı Düşünülen İletilerin Frekans ve Yüzde Değerleri

	<i>f</i>	%
Alman masallarında kişisel gelişime katkı sağlayacağı düşünülen ileti sayısı	299	69,85
Alman masallarında kişisel gelişime katkı sağlamayacağı düşünülen ileti sayısı	129	30,14
Toplam	428	100
Türk masallarında kişisel gelişime katkı sağlayacağı düşünülen ileti sayısı	114	73,54
Türk masallarında kişisel gelişime katkı sağlamayacağı düşünülen ileti sayısı	41	26,45
Toplam	155	100

Toplamda Alman masallarında 299 tane kişisel gelişime katkı sağlayacağı düşünülen ileti bulunmuş, 129 tane de kişisel gelişime katkı sağlamayacağı düşünülen ileti tespit edilmiştir.Türk masallarında ise 114 tane kişisel gelişime katkı sağlayacağı düşünülen ileti bulunmuş, 41 tane de kişisel gelişime katkı sağlamayacağı düşünülen ileti tespit edilmiştir.Bulgular kısmındaki tabloda sadece sıklıkla geçenler verilmiştir.

Sonuç ve Tartışma

Türk masalları 70 masaldan oluşmaktadır. Kişisel gelişime katkı sağlayacağı düşünülen ileti sayısı 114, katkı sağlamayacağı düşünülen ileti sayısı ise 41 olarak tespit edilmiştir.Grimm masalları 211 masaldan oluşmaktadır.299 kişisel gelişime katkı sağlayacağı düşünülen, 129 kişisel gelişime katkı sağlamayacağı düşünülen ileti tespit edilmiştir.Alman masalları hacimce daha küçük oldukları için sayfa sayısı olarak kitaplar birbirine yakındır.

Alman masallarında kişisel gelişime katkı sağlayacağı düşünülen ileti oranı 69,85'tir. Kişisel gelişime katkı sağlamayacağı düşünülen ileti oranı ise 30,14'tür. Türk masallarında kişisel gelişime katkı sağlayacağı düşünülen ileti oranı 73,54'tür. Kişisel gelişime katkı sağlamayacağı düşünülen ileti oranı ise 26,45 olarak tespit edilmiştir.

Türk masalları incelendiğinde, masallarda daha çok iç güzelliği ve yardımsever olmak gibi iletilerin yer aldığı görülürken; Alman masallarında daha çok maddiyata, dış görünüme ve güzelliğe yer verildiği görülmüştür. Türk ve Alman masalları kadının rolü yönünden karşılaştırıldığında; bugüne kadar yapılan çalışmalarda Türk masallarında kadının rolünün edilgen olmakla kalmayıp ev içinde erkeklere ne yapmaları gerektiğini söyledikleri yönünde etkin rolü görülmektedir (Ölçer Özünel, 2017, s. 33). Grimm'in masallarının birçoğunda ise kadının dış güzelliği üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu masallarda görülen kadınsı güzellik klişesinin, genç kızların toplumsal cinsiyet kimliği oluşumu üzerinde zararlı etkileri olduğu yönündedir. “Grimm masallarında cinsiyet gösterimleri” ve “masallar ve feminist kuram” konulu makalelerle kanıtlanmıştır (Louie, 2012, s. 75; Fisher ve Silber, 2000, s. 121). Bu makalelerde öne çıkan diğer bir konu ise genç kızların kendileri hakkında iyi hissetmelerinin iyi görünmelerine bağlı olduğu yönündedir. Bu durumun genç kızların, kadınsı güzellik gibi değer yargılarıyla, kendi kişisel özgürlüğünü kısıtlamalarına yol açtığı makalelerde ifade edilen kavramlardandır.

Bu güzellik ideali, kadınları nesnelleştiren, ataerkil bir uygulama olarak görülür (Ölçer Özünel, 2003, s. 10). Kadınsı güzellik standartlarının toplumsal önemi, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini sürdürme ve yeniden üretme yeteneğinde yatmaktadır. Külkedisi ve Pamuk Prenses gibi masallarda görüldüğü gibi fiziksel güzellik, zarafet, ödüllendirilirken; saldırgan, güçlü ve çirkin kötü adamlar cezalandırılır. Güzelliğin “iyi” ve çirkinin “kötü” ile ilişkilendirilmesi, çocukların fiziksel çekiciliğinin önemine dair algılarını şekillendirmede önemli bir rol oynar. Güzellekle sayesinde elde edilen ödülleri vurgulayan bu mesajlar, bazı kadınların kariyer veya eğitim gibi diğer arayışlara karşı dış güzelliğine yönelmesine sebep olur. Bu şekilde, kadınlar bu yerleşmiş düşünce yapısını özümsemiş olurlar (Sezer, 2012, s.9).

Türk masalları arasında yer alan Nardaniye Hanım ve Alman masalları arasında yer alan Pamuk Prenses masalları birbirine çok benzeyen iki masaldır.”Nardaniye Hanım” isimli masalda üvey annesi tarafından kışkırtılan bir genç kız anlatılır. “Pamuk Prenses” isimli masalda ise kendisinden daha güzel olduğu için üvey annesi tarafından öldürülmek istenen genç bir kızın başından geçenler anlatılmaktadır. “Nardaniye Hanım” isimli masalda genç kız kırk haramilere sığınırken, “Pamuk Prenses” isimli masalda genç kız yedi cücelere sığınmıştır. “Nardaniye Hanım” masalında üvey anne güzel olup olmadığını aya sorup Nardaniye Hanım’ın kendisinden daha güzel olduğunu öğrenirken, “Pamuk Prenses” masalında ise üvey anne güzel olup olmadığını sihirli aynaya sorar ve Pamuk Prenses’in kendisinden daha güzel olduğunu öğrenir. Nardaniye Hanım’ın boğazında üvey annesinin verdiği zehirli sakız kalırken, Pamuk Prenses’in boğazında üvey annesinin verdiği zehirli elma kalır. Masalların sonunda Nardaniye

Hanım bir şehzade tarafından kurtarılırken, Pamuk Prenses bir prens tarafından kurtarılır. Her iki masalda da kötü kalpli üvey anneler cezalandırılır.

Bilinçaltının şekillendiği çocukluk yıllarında okunan masallar ileriki çağlarda bireyin düşünce dünyasını şekillendirir. Masalların bir toplumun ortak hafızasını oluşturduğu düşünüldüğünde topluma yön veren ve biçimlendiren önemli bir araç olduğu görülür. Masallardan elde edilen iletilerde masalların ürünü oldukları toplumların sosyokültürel aynası olduğu düşünülmektedir. Masallarda bir toplumun geleneklerini ve göreneklerini, yaşayış biçimlerini ve ahlaki değer yargıları bulunabilir. Masallar genellikle bu yargıları doğrudan değil, dolaylı olarak bazı sembollerle anlatırlar. Gerçek yaşamla masal olayları arasındaki gerçeği yansıtan ileti yüklü, büyülü, olağanüstü, olağanüstü olduğu kadar da gerçek bir dünya vardır. Okuyucunun tüm bunları dikkate alarak bu büyülü dünyanın arkasındaki gerçeğe ulaşması gerekmektedir.

Çocuklar masallardan iyiyi-kötüyü, güzeli-çirkini, eğriyi-doğruyu, sevgiyi-saygıyı, yardımlaşmayı bencilliği, fedakârlığı- kıskançlığı, yalanı- doğru olmayı, acımayı- acımasızlığı ve bunun gibi birçok şeyi öğrenir ve bu öğrenme kalıcıdır (Demir, 2006, s. 4; Yıldız, 2006, s. 9). Kimi zaman çocuk kendini masal kahramanının yerine koyarak adeta o masalı kendi yaşıyormuş gibi sahiplenir. Bu nedenle masal kahramanlarının başından geçen serüven ve sınavların hemen her zaman çocuğun gelişimine katkıda bulunduğu söylenebilir.

Kişisel gelişime katkı sağlayacağı düşünülen iletiler bakımından Türk masallarında en çok sırası ile “İyiler kazanır, kötüler cezalandırılır, aklını kullanmak önemlidir, verilen söz tutulmalıdır” iletileri yer alırken, Alman masallarında sırası ile “İyiler kazanır, kötüler cezalandırılır, yardımsever olmak önemlidir, verilen söz tutulmalıdır” iletileri yer almıştır.

Kişisel gelişime katkı sağlamayacağı düşünülen iletiler bakımından ise Türk masallarında en çok sırası ile: “hile yapmak normaldir, hayvanlara zarar vermek normaldir, kurnazlar her zaman kazanır, yalan söylemek normaldir, herkese güvenilebilir” iletileri tespit edilmiştir. Alman masallarında ise sırasıyla: “üvey anne kötüdür, güzellik ve dış görünüş çok önemlidir, hayvanlara zarar vermek normaldir, hile yapmak normaldir, hırsızlık yapmak normaldir” iletileri tespit edilmiştir.

Öneriler

Masallarda gerçeklikten esas alınarak yeniden oluşturulan kahramanlar ve olaylar aracılığıyla, topluma gerekli iletilerin verilmesi amaçlanmaktadır. Masallarda yer alan gerçeğin artık başka bir işlevi, iletisi, başka bir boyutu vardır ve toplumun eğitiminde payı büyüktür. Çocukluk çağında okunan kitapların kişilik gelişimindeki rolü düşünüldüğünde bu çağda

okunacak masalların seçimi önem kazanmaktadır. Çocuklar bu çağda ne kadar çok olumlu uyarılarla karşılaşır ise kişilik gelişimine katkı sağlama oranı da artacaktır. Aynı zamanda bu çağda kitaplarda geçen olumsuz örnek teşkil eden bölümlerin çocukların kişilik gelişimini olumsuz yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Bu durum çocukların yetişkin olduklarında sahip olacakları karakteri de etkilemektedir. Bu nedenle anne-baba ve öğretmenlerin, çocukların okuyacağı masallar konusunda seçici davranmaları gerekmektedir. Kişilik gelişimine katkı sağlayan masallar seçilmeli, olumsuz ileti içeren masallardan uzak durulmalıdır. Kişilik gelişimine olumlu yönde katkı sağlamak ancak iyi örnekler ve rol modeller sayesinde olacaktır.

Masalların çocuklar için bir diğer faydası ise anadilinin tadına varmasını sağlamasıdır. Anadilinin inceliklerini, konuşma dilinin bütün özelliklerini masallar, kendisinde toplar. Masallarda yer alan ikilemeler, kalıplaşmış sözler, deyimler, atasözleri ve şiirsel anlatımla çocuklar dilin zenginlikleriyle tanışır. Masallar sahip olduğu süslü anlatımla okuyucusuna dilinin tadını verir ve dilin gelişmesine katkı sağlar. Masalların toplumun sahip olduğu deneyimler, kültürel değerler ve fikir dünyasını barındırdığı unutulmamalı, geçmişten geleceğe ışık tuttuğu gerçeği ihmal edilmemelidir.

Kaynaklar

- Arıcı, A. F. (2016). Estetik değer oluşturmada masalların rolü: Türk masalları örneği. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 1017-1035.
- _____. (2015). Türkçe öğretmenleri / öğretmen adayları ne okumalı? -Bir "okuma listesi" önerisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 1-15.
- Aslan, E. (2008). *Türk halk edebiyatı*. Ankara: Maya Akademi Yayınları.
- Aslan, S. ve Koçal, V. (2018). Doğu-Batı uygarlıkları ayrımı bağlamında Türkiye ve Avrupa göçmen politikalarının tarihsel temelleri üstüne karşılaştırmalı bir çalışma. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(15), 1-32.
- Bahar, M. A. (2016). Oğuz Tansel'in derlediği ve yazdığı masallarda çok söylemlilik. *İdil Dergisi*, 5(19), 75-103.
- Bakırcı, N. (2014). Eflâton Cem Güney'in "masallar" adlı kitabında yer alan metinler demitolojik unsurlar. *Türük Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 37-52.
- Boratav, P. N. (2017). *Az gittik uz gittik*. Ankara: İmge Kitabevi.
- _____. (2009). *Zaman zaman içinde*. Ankara: İmge Kitabevi.
- _____. (1995). *100 Soruda Türk halk edebiyatı*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Buch, W. (2006). Masal ve efsane üzerine. (Editör: M. Öcal Oğuz). *Halk Biliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar*. (s.223-228). (3. Basım). Ankara: Geleneksel Yayıncılık.
- Çevik, M. (2008). Türkiye'de Batı masalları ve çocuklarımız. *Gazi Türkiyat*, 3, 115-130.

- Demir, G. (2006). *Konya ili Cihanbeyli ilçesi'nde anlatılan masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erdal, K. (2016). Keloğlan masallarında çocukların eğitimine yönelik iletiler. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 5(4), 1805-1822.
- Fırat, H. (2019). Çizgi filmlerde çocuk gerçekliği: Niloya örneği. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 8(2), 1007-1033.
- Filizok, R. (1991). *Ziya Gökalp'in edebî eserlerinde halk edebiyatı tesiri üzerine bir araştırma*. Ankara
- Fisher, J. ve Silber, E. S. (2000). Good and bad beyond belief: teaching gender lessons through fairy tales and feminist theory. *Women's Studies Quarterly*, 121-136.
- Genç, H. N. (2016). Kırmızı başlıklı kız masalının Fransızca ve Türkçe baskıları üzerine bir inceleme. *DTCF Dergisi*, 56(1), 163-176.
- Grimm, J. W. (2018). *Grimm masalları cilt I*. İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- _____. (2011). *Grimm masalları cilt II*. İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Güney, E. C. (1971). *Folklor ve edebiyat*. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.
- Helimoğlu Yavuz, M. (2013). *Masallar ve eğitimsel işlevleri*. Ankara: Eğiten Kitap.
- İlhan, T. ve Özbay, Y. (2010). Yaşam amaçlarının ve psikolojik ihtiyaç doyumunun öznel iyi oluş üzerindeki yordayıcı rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(34), 109-118.
- Kaplan, M. (1996). *Kültür ve dil*. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Karakuş, N. Ökten, C. E. (2018). Söylem geliştirme: "Türk çocuğunun kitabı altın ışık. *Tarih Okulu Dergisi*, 37(2).681-703.
- Karatay, H. (2007). Dil edinimi ve değer öğretimi sürecinde masalın önemi ve işlevi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(3), 463-475.
- Kılıç, B. S. ve Yılmaz, O. (2017). Fakir Baykurt'un masallarında değer eğitimi. *IV. Uluslararası Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. (20-21 Ekim 2017). İstanbul.
- Lawrence Neuman, W. (2008). *Toplumsal araştırma yöntemleri nitel ve nicel yaklaşımlar. Cilt 1*. İstanbul: Yayınodası.
- Lawrence Neuman, W. (2008). *Toplumsal araştırma yöntemleri nitel ve nicel yaklaşımlar. Cilt 2*. İstanbul: Yayınodası.
- Louie, P. (2012). Not so happily ever after? The Grimm truth about gender representations in fairytales. *Ignite*, 4(1), 74-82.
- Mert, E. L. (2012). Anadili eğitimi - öğretimi sürecinde çocuk yazını ürünlerinden yararlanma ve masal türüne yönelik bazı belirlemeler. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 1-12.
- Oğuz, M. Ö. (2010). Türkiye'de mit ve masal çalışmaları veya bir olumsuzlama ve tek-
tipleştirme öyküsü. *Millî Folklor*, 22(85), 36-45.
- Ölçer Özünel, E. (2003). Türkiye masallarında toplumsal cinsiyet ve mekân ilişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Bilkent Üniversitesi Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- _____. (2011). Yazının izinde masal haritalarını okuma denemesi: masal tarihine yeniden bakmak. *Millî Folklor*. 23(91), 60-71.
- _____. (2017). *Masal mekanında kadın olmak. masallarda toplumsal cinsiyet ve mekan ilişkisi*. Ankara: Geleneksel Yayıncılık.
- Öztürk, A. O. (2008). Masalları uyutmak. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 1(3), 494-499.
- Sayar, E. (2009). *Samsun ili ve ilçelerinde anlatılan masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi*.
- Sever, S. ve Karagül, S. (2014). Oğuz Tansel'in derleyip yazdığı masal kitaplarında yer alan sözvarlığı öğelerinin incelenmesi. *Dergipark*. 20(77), 173-188.
- Sezer, M. Ö. (2012). *Masallar ve toplumsal cinsiyet*. İstanbul: Evrensel Basım Yayın.
- Tavşancıl, E. ve Aslan, A. E. (2001). *Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- TDK. (2005). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Tok, M. (2012). Mesnevi'deki masalların farklılığı ve eğitimsel işlevleri. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 4, 42-57.
- Türkçe Dersi Öğretim Programı. (2018). Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Yaldız, H. T. (2006). *Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi (Sarayönü örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Akademik ve Mesleki Yayınlar.

Extended Abstract

Tales are a magical world that nurtures the child's imagination and opens new horizons for him. Fairy tales attract the most children with their extraordinary elements and shape their subconscious. The experiences gained in this period, the books being read, create lasting marks in life and are very effective in determining the future of the child. Tales have functions like raising the level of consciousness of children, enriching the worlds of emotions and thoughts. The aim of this study is to examine the Turkish and German tales in terms of the cultural elements they possess and to reveal the similarities and differences between two different cultures called ler East-West civilization. For this purpose, the following research questions will be answered: geçen What are the ethical, sociological, psychological, economic and other messages in the German and Turkish tales? İlet, What are the messages that are thought to contribute to personal development which is frequently mentioned in tales? Children want to be free and creative in their age of development, and this freedom and creativity are inherent in the child. The similarities of the subjects in the Turkish Tales are also found in European, Iranian and Arabic tales. These similarities and differences will be used in the research to determine the messages sent to the Turkish and German tales. It is seen that messages that contribute to personal development and which do not provide are included in fairy tales and it is aimed to compare these messages with percentage and frequency analysis.

In the study, first of all, similar researches about tales and messages were scanned, then the fairy tales were examined in terms of contributing to personal development, the messages were identified and classified according to their subjects. The data obtained are tabulated and the frequency and frequency of how they are used in tales. Examples of fairy tales and tables are interpreted in the findings section. The results and recommendations section provide the data obtained as a result of the study. In the study, "document review" method from qualitative research methods was used. In the analysis of the data, content analysis was done. For this purpose, two books; "Grimm Tales" by Grimm Brothers who compiled German Tales in it and "Zaman Zaman İçinde " and "Az Gittik Uz Gittik" by Pertev Naili Boratav who compiled Turkish Tales in these two-volume books were analyzed and various

determinations were identified. In this study, which examines Turkish and German tales in terms of communications, shows that the common points of these works belong to two different cultures. It is seen that goodness always wins, humility is a great virtue and messages that will contribute to personal development take place in tales of both cultures. In terms of messages that do not contribute to personal development, it is seen that the rate of messages in German tales is higher than Turkish tales. When Turkish tales are examined, it is seen that there are messages such as interior beauty and being helpful in fairy tales. In German tales, it was seen that more material, external appearance and beauty were included. This situation has been revealed in the studies done so far. The feminine beauty stereotype seen in many of Grimm's tales has been proved by articles on gender representations in the tales of Grimms and tales and feminist theory in which young girls have a detrimental effect on the formation of gender identity.

In terms of the messages that are thought to contribute to personal development, most of the Turkish tales are good people win, bad people are punished, it is important to use their minds, given promises should be kept dir messages, while in German tales, Good people win, bad people are punished, being helpful is important is important messages have been mentioned. In terms of messages thought to not contribute to personal development, the most common in Turkish tales is, it is normal to cheat, it is normal to harm animals, cunning always wins, lying is normal, while everyone has reliable messages, while in German tales mas Stepmother is bad, beauty and appearance are very important, it is normal to harm animals, it is normal to cheat, it is normal to steal, messages have taken place.

Considering the role of the books read in childhood, the selection of fairy tales is important. The more positive stimuli the children face in this age, the more the rate of contributing to personality development will increase. At the same time, it is thought that the negative examples in the books in this era will negatively affect the personality development of children. This also affects the character that children will have when they are adults. Parents and teachers are therefore required to be selective about children's tales. Fairy tales that contribute to personality development should be chosen and fairy tales should be avoided.